

2000 preguntes des del País Basc

La situació sociopolítica al País Basc s'assembla, cada vegada més, a un treccaclosques ple de dubtes de difícil solució l'any vinent.

INAKI GOROSTIDI (Bilbao)

Els bascos amb consciència crítica i activa coincideixen a pensar que l'any 2000 pot ser un any diferent. Els falta saber quina direcció prendrà aquesta diferència. Tot depèn de la seua perspectiva. Com la resta dels mortals, no saben encara si és final o començament de segle o mil·lenni. No saben si ETA reprendrà la seua "activitat armada" ni, en tot cas, quan ho farà —aquest article podria no servir per res el dia que es publiqui. Tampoc no saben si l'acord de Lizarra-Garazi es mantindrà com a instrument democràtic de superació d'un conflicte polític i violent, que s'allarga molt, massa, en el temps o esclatarà en mil fragments com si fóra un simple foc d'artifici. Encara que no entenguen gaire de política, pensen que molts dels avenços dels darrers catorze mesos, la confiança generada i les relacions recuperades pengen d'un fil molt fi que mou la mà de sempre. I volen saber, però no arriben a desxifrar les claus que pretenen oferir alguns partits polítics, PNB i Euskal Herriarrok (EH) concretament, amb els seus projectes sobiranistes i de construcció nacional. Agraïeixen l'esforç de concreció, però no saben si caducaran les propostes amb la fi de l'any vinent, quan es tornarà a discutir si entrem en el segle-mil·lenni nou o si ja ho vam fer un any abans.

No saben si continuar esperant que algun dia arribi una proposta constructiva i positiva del PP i PSOE, i que aquests partits s'adonen que la seua visió de la situació, un "marc" en diuen ara, és pel cap baix discutible, vist que la posa en dubte una majoria aritmètica, no exultant però sí important.

Pensen que "el tema" dels presos pot adquirir tints dramàtics i temen que el mite de Bobby Sands arribi fins casa seua. En el moment d'escriure aquestes ratlles, Josetxo Arizkuren Ruiz ha passat

Arnaldo Otegui, líder d'Euskal Herriarrok. La formació celebrarà l'any 2000 el seu congrés.

51 dies en vaga de fam, i Mikel Zubimendi, vuit menys. Una altra vintena de presos secunda de manera permanent la protesta, mentre que unes mil persones acomiadaran l'any, el segle, el mil·lenni o el que siga amb un altre dejú reivindicatiu i de protesta. I saben que els presos ja no estan d'humor per a gestos ni per a continuar essent moneda de canvi i argument electoral.

Saben que al gener se celebraran dos congressos importants. Primer el del PNB, a mitjan mes, i a final de mes, el d'EH. Aquestes formacions elegiran les respectives noves direccions i els seus projectes polítics. Saben també que entre final de febrer i mitjan març se celebraran unes eleccions generals a les quals una formació basca, EH, no concorrerà. Però ni en coneixen el resultat ni el que s'esdevindrà pel que fa a l'assumpte sobre el qual girarà —ja ho fa— la pre-campanya, la campanya i la postcampanya: el "tema basc". PP i PSOE adornaran l'aparador basc i tractaran de no ser iguals i de discrepar sobre aquesta matèria. Uns seran "ferms" i altres seran més "sensibles". L'aparador serveix per mostrar el

producte que s'oferta, les misèries s'amaguen.

Els bascos, crítics i actius ni saben —ni hi confien— si el govern resultant, siga del color que siga, i configurat per les aliances que siga, aportarà res de nou o de diferent. L'esperança, això sí, no la perden. No en calia una altra!

L'expressió de moda al País Basc és: "això no pot tornar arrere". Està tan de moda que ho repeteixen els uns i els altres. No obstant això, la societat basca no coneix ni entén la lògica del pensament i funcionament emocional o racional de qui gestiona l'agenda social i política basca al seu albir. Simplement arriba a interpretar les conseqüències de les seues decisions. I el 2000 aparentment continuarà essent igual. Continuarà interpretant les accions i decisions d'una ETA que ja molts qualifiquen d'autista. D'incògnites, n'hi ha un cafís, massa. La incertesa és important. Solament esperen que, facen el que facen, tinguen en compte que ha costat molt pujar els escassos esgraons que s'han pogut pujar. Però els uns i els altres, actius i crítics passius i desesperats, esperen que siga un any diferent. Perquè una coctelera amb tots els ingredients ressenyats i ben sacsejats és difícil que acabe tornant al seu estat inicial en repòs. Molts volen ser optimistes i solament la constatació que és possible sortir-se'n els empena a continuar essent optimistes.

El lector haurà de ser qui sacsegi amb la intenció que més s'estime la coctelera amb els ingredients esmentats, que no són sinó un petit reflex de les peces del tauler basc quan acaba o comença alguna cosa que ningú no sap ben bé a què correspon. Cap predicció realitzada en els darrers anys en aquestes mateixes planes i responent a la mateixa petició s'ha acostat gens ni mica als fets que s'han esdevingut posteriorment. I a un li costa molt quedar malament per tercera vegada consecutiva. Aquesta vegada de segur que no.